

CONFERENCE OF INGOs
OF THE COUNCIL OF EUROPE

CONFERENCE DES OING DU
CONSEIL DE L'EUROPE

CONF/PLE(2009)CODE1

**ΚΩΔΙΚΑΣ ΟΡΘΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΣΤΗ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ**

**Υιοθετήθηκε από τη Διάσκεψη των ΔΜΚΟ στη συνεδρίασή της την
1η Οκτωβρίου 2009**

Η ελληνική μετάφραση του «Κώδικα ορθών πρακτικών για τη συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων» έγινε με επιχορήγηση από το Πρόγραμμα Επιχορήγησης ΜΚΟ στην Ελλάδα, που εντάσσεται στον Χρηματοδοτικό Μηχανισμό του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (EEA Grants 2009 – 2014) και χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία.

Περιεχόμενα

I. Εισαγωγή	3
II. Αντικειμενικοί στόχοι και αποδέκτες	4
III. Γενικό πλαίσιο για τη Συμμετοχή των Πολιτών.....	5
IV. Τρόποι συμμετοχής.....	7
V. Πίνακας Συμμετοχής των Πολιτών	16

I. Εισαγωγή

Μια από τις κύριες ανησυχίες των σύγχρονων δημοκρατιών αποτελεί η αποξένωση των πολιτών από τις πολιτικές διαδικασίες. Στο πλαίσιο αυτό, όπως και πολλά άλλα, η κοινωνία των πολιτών αποδεικνύεται σημαντικός παράγοντας της δημοκρατικής διαδικασίας. Παρέχει στους πολίτες μια εναλλακτική οδό, παράλληλα με αυτές των πολιτικών κομμάτων και των ομάδων άσκησης πίεσης, για τη διάδοση των διαφορετικών απόψεων καθώς και για τη διασφάλιση μιας ποικιλίας συμφερόντων κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης αναγνώρισε – στη Σύσταση CM/Recommendation(2007) 14 του Οκτωβρίου 2007 – «την ουσιώδη συμβολή των ΜΚΟ στην ανάπτυξη και την υλοποίηση της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συγκεκριμένα μέσω της τόνωσης της ευαισθητοποίησης του κοινού, της συμμετοχής στον δημόσιο βίο και της διασφάλισης της διαφάνειας και της λογοδοσίας εκ μέρους των δημόσιων αρχών».

Στη συνεδρίαση του Φόρουμ του Συμβουλίου της Ευρώπης για το Μέλλον της Δημοκρατίας, που διεξήχθη στη Σουηδία τον Ιούνιο 2007, οι συμμετέχοντες ζήτησαν από την Διάσκεψη των ΔΜΚΟ του Συμβουλίου της Ευρώπης να εκπονήσει έναν Κώδικα Ορθών Πρακτικών για τη Συμμετοχή των Πολιτών, ο οποίος θα κάλυπτε ζητήματα όπως τους μηχανισμούς συμμετοχής των ΜΚΟ στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και στην εμπλοκή της κοινωνίας των πολιτών στη δημόσια δράση.

Έτσι, με έναυσμα την πρωτοβουλία αυτή, η Διάσκεψη των ΔΜΚΟ ανέλαβε την ευθύνη να συντάξει τον Κώδικα Ορθών Πρακτικών για τη Συμμετοχή των Πολιτών στη Διαδικασία Λήψης Αποφάσεων. Το παρόν έγγραφο παραθέτει την αιτιολογική βάση, το πλαίσιο και τα μέσα για μια ενισχυμένη συμμετοχή των πολιτών. Εκπονήθηκε από έμπειρους εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών, κατέστη αντικείμενο διεξοδικής επεξεργασίας στο πλαίσιο μιας πανευρωπαϊκής διαδικασίας διαβούλευσης, ελέγχθηκε και σχολιάστηκε από μέλη εθνικών και διεθνών μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ) και ήδη χρησιμοποιείται από ακτιβιστές και εκπροσώπους των αρχών.

Η Διάσκεψη των Διεθνών ΜΚΟ του Συμβουλίου της Ευρώπης εκπόνησε ένα εύχρηστο, διαρθρωμένο και ρεαλιστικό κείμενο που απευθύνεται στους φορείς λήψης αποφάσεων και στην οργανωμένη κοινωνία των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ.

Ο Κώδικας προσφέρει μια σειρά ορθών πρακτικών. Δεν έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα, δεν θεσπίζει κανόνες, ούτε και απαιτεί μηχανισμούς επιβολής. Προσφέρει σε όλους τους παράγοντες της δημοκρατικής διαδικασίας κατευθυντήριες γραμμές που πηγάζουν από την απτή πρακτική εμπειρία του διαλόγου και της συνεργασίας μεταξύ ΜΚΟ και δημόσιων αρχών. Απώτερος σκοπός είναι η διευκόλυνση της μεταξύ τους αλληλεπίδρασης, η ενδυνάμωση της θέσης των πολιτών και η ενίσχυση της συμμετοχής τους στη δημοκρατική διαδικασία σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Η Διάσκεψη αναζήτησε τη συμβουλή και τη συμβολή και άλλων θεσμικών οργάνων του Συμβουλίου της Ευρώπης. Τόσο το Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης, όσο και η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης επικρότησαν τον Κώδικα Ορθών Πρακτικών: το Κογκρέσο δηλώνει πρόθυμο να συνεισφέρει στην προαγωγή του αλλά και να τον χρησιμοποιήσει κατά τις εργασίες του, ενώ η Κοινοβουλευτική Συνέλευση, από την πλευρά της, τόνισε την ιδιαίτερη σημασία που έχουν τα ηλεκτρονικά μέσα στη συμμετοχή.

Το παρόν κείμενο θα έπρεπε να έχει και θα έχει πολιτικό αντίκτυπο. Θα προσδώσει ώθηση και στήριξη στη σύγχρονη τάση των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών αρχών για διαβούλευση και συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών στην ενσωμάτωση σύγχρονων εργαλείων στη δημοκρατική διακυβέρνηση, ενισχύοντας παράλληλα τη συμμετοχή των πολιτών στον δημόσιο βίο.

II. Αντικειμενικοί στόχοι και αποδέκτες

Κύριος στόχος του παρόντος Κώδικα Ορθών Πρακτικών για τη Συμμετοχή των Πολιτών είναι η συμβολή στη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για τις ΜΚΟ των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Λευκορωσίας, με τη θέσπιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο μιας σειράς γενικών αρχών, κατευθυντήριων γραμμών, εργαλείων και μηχανισμών για τη συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων. Στόχος είναι η εφαρμογή του Κώδικα Ορθών Πρακτικών σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Ο Κώδικας Ορθών Πρακτικών βασίζεται στην υπάρχουσα εμπειρία από ΜΚΟ ανά την Ευρώπη, που μοιράζονται τις ορθές πρακτικές και δοκιμασμένες μεθόδους συνεργασίας τους με τις δημόσιες αρχές.

Ένας επιπλέον στόχος για τον Κώδικα Ορθών Πρακτικών είναι να αποτελέσει ένα πρόσφορο και αποτελεσματικό εργαλείο για τις ΜΚΟ εθνικού αλλά και διεθνούς επιπέδου, κατά τον διάλόγό τους με τις κοινοβουλευτικές, τις κυβερνητικές και τις δημόσιες αρχές. Αποσκοπεί να αποτελέσει ένα διαδραστικό και προσανατολισμένο προς την πράξη μέσο, ώστε να είναι χρήσιμο τόσο για τις ΜΚΟ όσο και για τις δημόσιες αρχές ανά την Ευρώπη. Η εφαρμογή του παρόντος Κώδικα Ορθών Πρακτικών θα υποστηρίζεται επίσης από μια τράπεζα μελετών περιπτώσεων και ένα επιπρόσθετο σύνολο πρακτικών εργαλείων.

Ο Κώδικας Ορθών Πρακτικών απευθύνεται σε εθνικές ΜΚΟ συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών και των τοπικών οργανώσεων των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Λευκορωσίας, καθώς και σε ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς.

Απευθύνεται επίσης σε δημόσιες αρχές, περιλαμβανομένου του κοινοβουλίου, της κυβέρνησης και της δημόσιας διοίκησης, σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Ο Κώδικας Ορθών Πρακτικών απευθύνεται σε ευρύ φάσμα αποδεκτών, ωστόσο ορισμένα τμήματά του μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε όλα τα επίπεδα δημόσιας διοίκησης.

III. Γενικό πλαίσιο για τη Συμμετοχή των Πολιτών

III.i Παράμετροι για την κοινωνία των πολιτών

Οι ΜΚΟ και η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών αποτελούν βασικούς φορείς συνεισφοράς στην ανάπτυξη και την υλοποίηση της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ένας ορισμός των ΜΚΟ από το Συμβούλιο της Ευρώπης βρίσκεται στη Σύσταση (2007) 14 της Επιτροπής των Υπουργών, σύμφωνα με τον οποίο: «Οι ΜΚΟ αποτελούν εθελοντικούς αυτοδιοικούμενους φορείς ή οργανώσεις, που ιδρύονται για την επιδίωξη των κατά βάση μη κερδοσκοπικών σκοπών των ιδρυτών ή των μελών τους.» Σχετικά με τον παρόντα Κώδικα Ορθών Πρακτικών για τη Συμμετοχή των Πολιτών, ο όρος θεωρείται ότι αναφέρεται στην οργανωμένη κοινωνία των πολιτών, που περιλαμβάνει εθελοντικές ομάδες, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, ενώσεις, ιδρύματα, φιλανθρωπικές οργανώσεις, καθώς και κοινότητες με συμφέροντα γεωγραφικού ή άλλου χαρακτήρα και ομάδες συνηγορίας. Οι βασικές δραστηριότητες των ΜΚΟ επικεντρώνονται στις αξίες της κοινωνικής δικαιοσύνης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Στους τομείς αυτούς στόχος των ΜΚΟ είναι η προώθηση σκοπών και η βελτίωση της ζωής του κόσμου.

Οι ΜΚΟ αποτελούν καίρια συνιστώσα της συμμετοχής σε μια ανοιχτή, δημοκρατική κοινωνία μέσω της εμπλοκής μεγάλου αριθμού ατόμων. Το γεγονός ότι πολλά από τα άτομα αυτά είναι επίσης *ψηφοφόροι* υπογραμμίζει τη συμπληρωματική σχέση με την αντιπροσωπευτική δημοκρατία.

Η γνώση και η ανεξάρτητη εμπειρογνωμοσύνη των ΜΚΟ μπορούν να αποδειχθούν ιδιαίτερα επωφελείς για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Αυτό έχει οδηγήσει κυβερνήσεις όλων των επιπέδων, από το τοπικό και το περιφερειακό μέχρι και το εθνικό, αλλά και διεθνείς οργανισμούς να προστρέχουν στη συναφή εμπειρία και την ικανότητα των ΜΚΟ για συνδρομή κατά την ανάπτυξη και την εφαρμογή πολιτικών. Οι ΜΚΟ απολαμβάνουν μοναδική εμπιστοσύνη από τα μέλη τους και την κοινωνία για την έκφραση των ανησυχιών τους, την εκπροσώπηση των συμφερόντων τους και την δυνατότητά τους να επιτυγχάνουν την ανάμειξή τους σε διάφορους σκοπούς, παρέχοντας με τον τρόπο αυτό καίρια συμβολή στην ανάπτυξη πολιτικών.

Το παρόν κείμενο τονίζει τη συμβολή της *οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών* στη δημοκρατική διαδικασία και δεν επικεντρώνεται στο συναφές ζήτημα της συμμετοχής των πολιτών, δηλ. των *ατόμων*. Στην περίπτωση αυτή εννοείται ότι η ανάπτυξη ενώσεων και τοπικών οργανώσεων πολιτών αποτελεί πράξη ανεξάρτητης κοινωνικής οργάνωσης και δεν επικεντρώνεται αμιγώς στην ατομική δράση. Εξυπακούεται ότι οι οργανωμένες ομάδες υπάρχουν για να εξυπηρετούν τις ανάγκες των μελών τους και προς όφελος και της ευρύτερης κοινωνίας. Ενεργούν επομένως ως βασικοί δίαυλοι συμμετοχής και ως πολλαπλασιαστικός παράγοντας ως προς την ανάμειξη των πολιτών.

III.ii Αρχές της Συμμετοχής των Πολιτών

Προκειμένου να ευνοηθεί η δημιουργία μιας εποικοδομητικής σχέσης, οι ΜΚΟ και οι διάφορων επιπέδων δημόσιες αρχές θα πρέπει να ενεργούν βάσει των ακόλουθων κοινών αρχών:

Συμμετοχή

Οι ΜΚΟ συλλέγουν και διαδίδουν απόψεις των μελών τους, των ομάδων χρηστών καθώς και των ενδιαφερομένων / ενεργών πολιτών. Η συμβολή αυτή έχει ιδιαίτερη αξία για τη διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων, ενισχύοντας την ποιότητα, την κατανόηση και τη δυνατότητα εφαρμογής της πρωτοβουλίας πολιτικής για περισσότερο χρόνο. Προαπαιτούμενο της εν λόγω αρχής είναι οι διαδικασίες συμμετοχής να είναι ανοιχτές και προσιτές, καθώς και να βασίζονται σε συμφωνημένες παραμέτρους συμμετοχής.

Εμπιστοσύνη

Μια ανοιχτή και δημοκρατική κοινωνία βασίζεται στην καλόπιστη αλληλεπίδραση των διαφορετικών παραγόντων και τομέων. Παρά το γεγονός ότι οι ΜΚΟ και οι δημόσιες αρχές διαδραματίζουν διαφορετικούς ρόλους, ο κοινός στόχος της βελτίωσης της ζωής των πολιτών μπορεί να ευοδωθεί μόνο αν βασίζεται στην εμπιστοσύνη, που υπονοεί διαφάνεια, σεβασμό και αμοιβαία αξιοπιστία.

Λογοδοσία και διαφάνεια

Η δράση προς την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος απαιτεί δυνατότητα πλήρους πρόσβασης, ευθύνη, σαφήνεια και λογοδοσία τόσο εκ μέρους των ΜΚΟ όσο και των δημόσιων αρχών, με διαφάνεια σε όλα τα στάδια.

Ανεξαρτησία

Οι ΜΚΟ πρέπει να αναγνωρίζονται ως ελεύθεροι και ανεξάρτητοι φορείς αναφορικά με τους σκοπούς, τις αποφάσεις και τις δραστηριότητές τους. Έχουν το δικαίωμα να ενεργούν ανεξάρτητα και να υποστηρίζουν απόψεις διαφορετικές από εκείνες των αρχών με τις οποίες συνεργάζονται.

III.ii Προϋποθέσεις της Συμμετοχής των Πολιτών

Οι απαιτούμενες για την ενίσχυση της συλλογικής δραστηριότητας προϋποθέσεις είναι καλά τεκμηριωμένες. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ) και τη συναφή νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, απαιτούν ελευθερία της έκφρασης (άρθρο 10 ΕΣΔΑ) και ελευθερίας του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι (άρθρο 11 ΕΣΔΑ).

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ουσιαστική συνεισφορά των ΜΚΟ στη διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων χωρίς διακρίσεις, απαιτείται η ύπαρξη ενός πρόσφορου περιβάλλοντος. Στις απαιτούμενες για πρόσφορο αυτό περιβάλλον προϋποθέσεις συγκαταλέγονται το κράτος δικαίου, ο σεβασμός των θεμελιωδών δημοκρατικών αρχών, η πολιτική βούληση, η ευνοϊκή νομοθεσία, οι διαφανείς διαδικασίες, η μακροπρόθεσμη υποστήριξη και οι πόροι για μια βιώσιμη κοινωνία των πολιτών και για κοινούς χώρους διαλόγου και συνεργασίας. Οι εν λόγω προϋποθέσεις επιτρέπουν την ανάπτυξη μιας εποικοδομητικής σχέσης ανάμεσα σε ΜΚΟ και δημόσιες αρχές που βασίζεται στην μεταξύ τους εμπιστοσύνη και στην αμοιβαία κατανόηση για την ανάγκη ύπαρξης μιας *συμμετοχικής δημοκρατίας*.

IV. Τρόποι συμμετοχής

Προκειμένου να επιτευχθεί ο πρωταρχικός στόχος που επιδιώκεται από τον Κώδικα Ορθών Πρακτικών για τη Συμμετοχή των Πολιτών καθώς και να διασφαλιστεί η καταλληλότητα και η πρακτική του εφαρμογή ως προς τις ΜΚΟ κατά την εμπλοκή τους στη διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων, η παρούσα ενότητα περιγράφει τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να συμμετάσχει η κοινωνία των πολιτών.

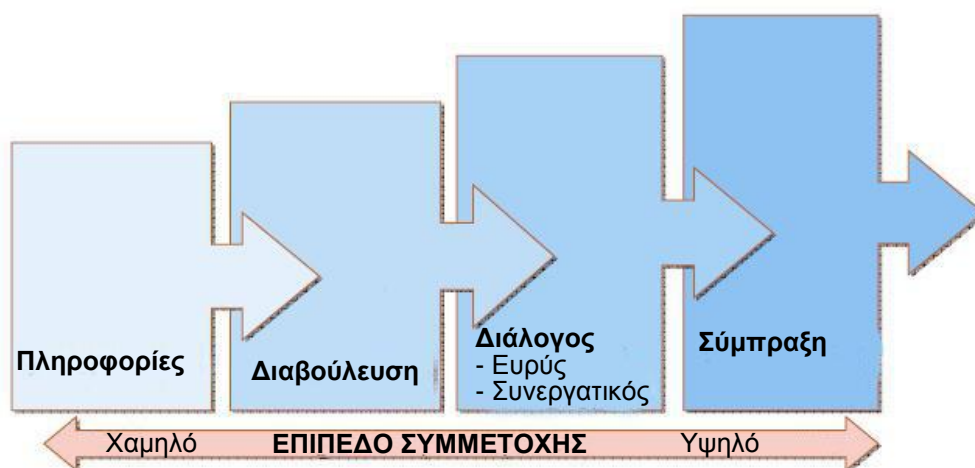
Η διαδικασία αυτή έχει δύο αλληλένδετες διαστάσεις. Πρώτον, τα επίπεδα συμμετοχής περιγράφονται στην ενότητα IV.i, κατ' αύξουσα σειρά έντασης, από την απλή παροχή πληροφοριών, στη διαβούλευση, τον διάλογο και τέλος στην σύμπραξη ΜΚΟ και δημόσιων αρχών. Δεύτερον, τα στάδια της διαδικασίας λήψης πολιτικών αποφάσεων παρουσιάζονται στην ενότητα III.ii, δηλαδή τα έξι βήματα στα οποία προβαίνουν οι δημόσιες αρχές από τη δημιουργία της ημερήσιας διάταξης μέχρι την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αναδιτύπωση.

Σε μια χωριστή ενότητα (III.iii) παρουσιάζονται εργαλεία που μπορούν να χρησιμεύσουν σε κάθε στάδιο και τα οποία παρέχουν οριζόντια στήριξη στη διαδικασία συμμετοχής.

Τα στοιχεία αυτά στη συνέχεια συνδυάζονται για να σχηματίσουν έναν πίνακα συμμετοχής των πολιτών (IV), στον οποίο παρουσιάζεται οπτικά ο αλληλοσυνδεδεμένος χαρακτήρας της διαδικασίας.

IV.i Τα διαφορετικά επίπεδα συμμετοχής

Η εμπλοκή των ΜΚΟ στα διαφορετικά στάδια της διαδικασίας λήψης πολιτικών αποφάσεων διαφέρει ανάλογα με την ένταση της συμμετοχής. Διακρίνονται τέσσερα επίπεδα συμμετοχής που διαβαθμίζονται από το λιγότερο στο περισσότερο συμμετοχικό. Αυτά είναι: οι πληροφορίες, η διαβούλευση, ο διάλογος και η σύμπραξη. Μολονότι μπορούν να εμφανίζονται σε κάθε στάδιο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, τα διαφορετικά επίπεδα συμμετοχής συνήθως αποδεικνύονται ιδιαίτερα σημαντικά σε συγκεκριμένα σημεία της διαδικασίας αυτής.

1. Πληροφορίες

Η πρόσβαση στις πληροφορίες αποτελεί τη βάση όλων των επόμενων σταδίων στην εμπλοκή των ΜΚΟ στη διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων. Πρόκειται για σχετικά χαμηλό επίπεδο συμμετοχής, το οποίο συνήθως περιλαμβάνει τη μονόπλευρη παροχή πληροφοριών από τις δημόσιες αρχές χωρίς να απαιτείται ή να αναμένεται κάποιας μορφής αλληλεπίδραση ή εμπλοκή με τις ΜΚΟ.

Η παροχή πληροφοριών είναι σημαντική σε όλα τα στάδια της διαδικασίας λήψης

αποφάσεων.

2. Διαβούλευση

Πρόκειται για μορφή πρωτοβουλίας, κατά την οποία οι δημόσιες αρχές ζητούν από τις ΜΚΟ την άποψή τους ως προς ένα συγκεκριμένο θέμα πολιτικής ή την ανάπτυξή της. Η διαβούλευση συνήθως περιλαμβάνει την παροχή πληροφοριών από τις αρχές στις ΜΚΟ για πολιτικές που βρίσκονται σε στάδιο χάραξης και το αίτημα για παροχή σχολιασμού, απόψεων και παρατηρήσεων. Τόσο η πρωτοβουλία όσο και τα θέματα προέρχονται από τις δημόσιες αρχές και όχι από τις ΜΚΟ.

Η διαβούλευση είναι σημαντική για όλα τα στάδια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων και ιδίως για τη σύνταξη, την παρακολούθηση και την αναδιατύπωση.

3. Διάλογος

Η πρωτοβουλία για διάλογο μπορεί να λαμβάνεται και από τα δύο μέρη, ο δε διάλογος μπορεί να είναι είτε **ευρύς**, είτε **συνεργατικός**.

Ο ευρύς διάλογος αποτελεί αμφίδρομη επικοινωνία που οικοδομείται πάνω σε αμοιβαία συμφέροντα και σε ενδεχομένως κοινούς σκοπούς διασφάλισης μιας τακτικής ανταλλαγής απόψεων. Ξεκινά από ανοικτές δημόσιες ακροάσεις μέχρι εξειδικευμένες συναντήσεις μεταξύ των ΜΚΟ και των δημόσιων αρχών. Η συζήτηση παραμένει ευρεία και δεν αφορά ρητά μια διαδικασία χάραξης τρέχουσα πολιτικής.

Ο συνεργατικός διάλογος οικοδομείται πάνω σε αμοιβαία συμφέροντα για μια συγκεκριμένη ανάπτυξη πολιτικής. Ο συνεργατικός διάλογος οδηγεί συνήθως σε μια από κοινού σύσταση, στρατηγική ή νομοθεσία. Ο συνεργατικός διάλογος εμφανίζει περισσότερες δυνατότητες από τον ευρύ διάλογο, καθώς συνίσταται από κοινές, συνήθως συχνές και τακτικές, συσκέψεις για την ανάπτυξη βασικών στρατηγικών πολιτικής και συχνά οδηγεί σε από κοινού συμφωνημένα αποτελέσματα.

Ο διάλογος έχει ιδιαίτερη αξία σε όλα τα στάδια του κύκλου λήψης πολιτικών αποφάσεων, αλλά ιδίως ως προς τη ρύθμιση της ημερήσιας διάταξης, τη σύνταξη και την αναδιατύπωση.

4. Σύμπραξη:

Μια σύμπραξη υπονοεί κοινές υποχρεώσεις σε κάθε στάδιο της διαδικασίας λήψης πολιτικών αποφάσεων, από τη δημιουργία της ημερήσιας διάταξης, τη σύνταξη, την απόφαση έως και την εφαρμογή των πρωτοβουλιών πολιτικής. Αποτελεί την ανώτατη μορφή συμμετοχής.

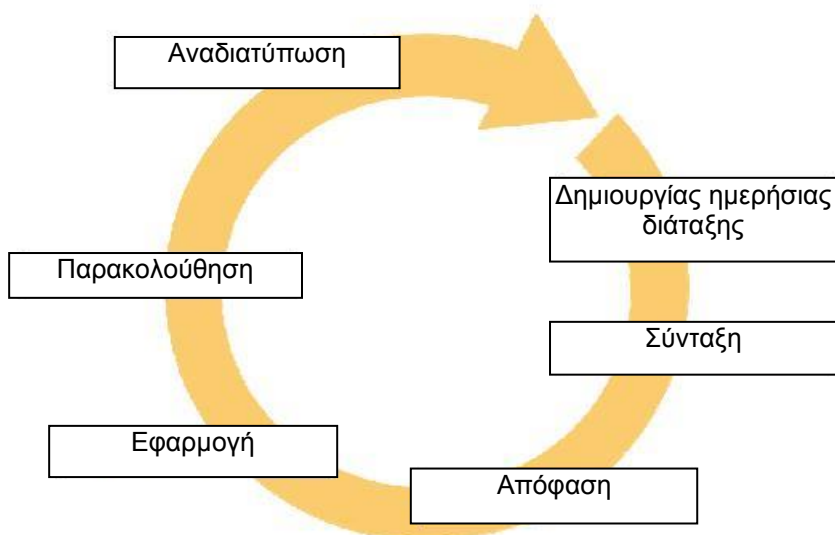
Στο επίπεδο αυτό, οι ΜΚΟ και οι δημόσιες αρχές συνέρχονται σε στενή συνεργασία, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα ότι οι ΜΚΟ εξακολουθούν να παραμένουν ανεξάρτητες και έχουν το δικαίωμα να πραγματοποιούν εκστρατείες και να ενεργούν ανεξάρτητα από μια κατάσταση σύμπραξης. Η σύμπραξη μπορεί να περιλαμβάνει δραστηριότητες, όπως την ανάθεση σε μια ΜΚΟ ενός συγκεκριμένου καθήκοντος, λ.χ. παροχή υπηρεσιών καθώς επίσης συμμετοχικά φόρουμ και τη θέσπιση οργάνων συναπόφασης, συμπεριλαμβανομένης της κατανομής των πόρων.

Η σύμπραξη μπορεί να επέλθει σε όλα τα στάδια της διαδικασίας λήψης πολιτικών αποφάσεων και είναι ιδιαίτερα σημαντική κατά τα στάδια της δημιουργίας της ημερήσιας διάταξης ή της εφαρμογής.

IV.ii Στάδια της διαδικασίας λήψης πολιτικών αποφάσεων

Ο παρακάτω κύκλος παρουσιάζει τα έξι διαφορετικά στάδια της διαδικασίας λήψης πολιτικών αποφάσεων: δημιουργίας της ημερήσιας διάταξης, σύνταξη της πολιτικής, λήψη αποφάσεων, εφαρμογή πολιτικής, παρακολούθηση και αναδιατύπωση της πολιτικής. Κάθε στάδιο προσφέρει ευκαιρίες αλληλεπίδρασης μεταξύ ΜΚΟ και δημοσίων αρχών.

1. Δημιουργίας ημερήσιας διάταξης

Η πολιτική ημερήσια διάταξη συμφωνείται από το κοινοβούλιο και την κυβέρνηση, αλλά είναι δυνατόν να διαμορφωθεί περαιτέρω από ΜΚΟ ή ομάδες ΜΚΟ, μέσω εκστρατειών και άσκησης πίεσης αναφορικά με ζητήματα, ανάγκες και ανησυχίες. Οι νέες πρωτοβουλίες πολιτικών είναι συχνά το αποτέλεσμα της επιρροής που ασκούν οι εκστρατείες διαφόρων ΜΚΟ. Κατά το στάδιο αυτό, οι ΜΚΟ αποσκοπούν να επηρεάσουν τους φορείς λήψης αποφάσεων εκ μέρους κάποιου συλλογικού συμφέροντος και ενεργούν κατά τρόπο συμπληρωματικό προς τον πολιτικό διάλογο.

Η συνεισφορά των ΜΚΟ:

- **Συνηγορία:** θέση ζητημάτων, ανησυχιών και αναγκών μιας συγκεκριμένης ομάδας χρηστών, καθώς και έκφραση άποψης ή κάποιου γενικού δημοσίου συμφέροντος που δεν ρυθμίζεται ήδη από τη νομοθεσία ή από άλλα έγγραφα πολιτικής, μέσα ή μέτρα
- **Παροχή πληροφοριών και ευαισθητοποίηση:** γνωστοποίηση των συμπερασμάτων των ΜΚΟ στις δημόσιες αρχές, εμπλοκή και εκπροσώπηση των μελών, των χρηστών και των βασικών ομάδων πολιτών και λειτουργία τους ως διαύλων επικοινωνίας με τους πολίτες, δηλαδή να ακούν, να αντιδρούν και να ενημερώνουν
- **Εμπειρογνώμοσύνη και παροχή συμβουλών:** οι εμπειρογνώμονες ανάλογα με την ειδικότητά τους διαδραματίζουν σημαίνοντα ρόλο στη δημιουργία της ημερήσιας διάταξης. Η ανάλυση και η έρευνά τους επισημαίνει τις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες της κοινωνίας, προσφέροντας ταυτόχρονα χρήσιμες οπτικές
- **Καινοτομία:** ανάπτυξη νέων λύσεων και προσεγγίσεων. Παρουσίαση των τρόπων ένταξής τους στον προγραμματισμό των πολιτικών εργασιών
- **Παροχή υπηρεσιών:** βασικός παράγοντας διαμόρφωσης πολιτικής καθώς και δημιουργίας εναλλακτικών ή μη υφιστάμενων υπηρεσιών για μια συγκεκριμένη ομάδα

Υποχρεώσεις των δημόσιων αρχών:

- **Ανταλλαγή πληροφοριών:** Παροχή ενημερωμένων, ακριβών και έγκαιρων πληροφοριών σε προσιτή για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη μορφή
- **Διαδικασίες:** Ανάπτυξη και τήρηση μιας διαφανούς διαδικασίας λήψης αποφάσεων.

- Παροχή σαφών, ανοικτών και προσιτών διαδικασιών συμμετοχής
- **Παροχή πόρων:** Διευκόλυνση της ενεργού συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών μέσω λ.χ. χρηματοδότησης, στήριξης σε είδος ή παροχής διοικητικών υπηρεσιών
- **Ανταπόκριση:** Διασφάλιση της ενεργού εμπλοκής των εκπροσώπων της οικείας δημόσιας αρχής. Ακρόαση, αντίδραση και διατύπωση σχολίων

Χρήσιμα εργαλεία και μηχανισμοί:

- **Πληροφορίες:**
  - ο **Εύκολη και ανοιχτή πρόσβαση** στη σχετική, ακριβή και έγκαιρη **πληροφόρηση** για τη διαδικασία επί της πολιτικής, των εγγράφων και των φορέων λήψης πολιτικών αποφάσεων, π.χ. ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων ο **Έρευνα** για την κατανόηση του εκάστοτε ζητήματος προβληματισμού και ανάπτυξη προτεινόμενων λύσεων
  - ο **Διοργάνωση εκστρατειών και άσκηση πίεσης** από ΜΚΟ που βασίζεται στην ευαισθητοποίηση, μέσω λ.χ. εγγράφων πολιτικής, αφισών και ενημερωτικών φυλλαδίων, ιστοτόπων, δελτίων τύπου, δημόσιων διαδηλώσεων
  - ο **Ιστότοπος** με πλήρη πρόσβαση σε σημαντικά έγγραφα και ανακοινώσεις δημόσιων εκδηλώσεων
- **Διαβουλεύσεις:**
  - ο **Υποβολή αιτημάτων**, που μπορεί να γίνεται μέσω διαδικτυακών εργαλείων, όπως με ηλεκτρονική αίτηση (e-petition) ή διαδικτυακό φόρουμ ο **Διαβούλευση**, με χρήση του διαδικτύου ή άλλων τεχνικών για τη συλλογή συμφερόντων αλλά και προτάσεων από τους ενδιαφερομένους
- **Διάλογος:**
  - ο **Ακροάσεις και δημόσια φόρουμ** με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων για τον προσδιορισμό και την ερμηνεία των ευαισθησιών και συμφερόντων των διαφορετικών ομάδων
  - ο **Φόρουμ πολιτών και μελλοντικά συμβούλια** για τη συζήτηση με πολίτες και ΜΚΟ
  - ο **Αρμόδια κυβερνητική επαφή** που διευκολύνει την πρόσβαση της κοινωνίας των πολιτών στην πληροφόρηση σχετικά με τρέχουσες πρωτοβουλίες πολιτικών
- **Σύμπραξη:**
  - ο **Ομάδα εργασίας ή επιτροπή** που συστήνεται ως μόνιμη ή ως ad hoc ομάδα εμπειρογνομόνων για την παροχή συμβουλών επί των προτιμήσεων σε θέματα πολιτικής

2. Σύνταξη

Οι δημόσιες αρχές συνήθως διαθέτουν καθιερωμένες διαδικασίες για τη σύνταξη των πολιτικών. Στο πλαίσιο αυτό οι ΜΚΟ συμμετέχουν συνήθως σε τομείς όπως ο προσδιορισμός των προβλημάτων, η πρόταση λύσεων και η τεκμηρίωση της πρότασης που προτιμούν, λ.χ. με συνεντεύξεις ή έρευνα. Η διευκόλυνση των δυνατοτήτων για διαβούλευση θα μπορούσε να αποτελέσει βασικό παράγοντα στο παρόν στάδιο, όπως και οι διάφοροι τύποι διαλόγου για τη συλλογή των θέσεων των κυρίως ενδιαφερομένων.

Η συνεισφορά των ΜΚΟ:

- **Συνηγορία:** διασφαλίζουν ότι οι ανάγκες και τα συμφέροντα των ενδιαφερομένων που επηρεάζονται από το σχέδιο πολιτικής έχουν ληφθεί επαρκώς υπόψη
- **Παροχή πληροφοριών και ευαισθητοποίηση:** οι ΜΚΟ ενημερώνουν τα μέλη, τους χρήστες και τις βασικές ομάδες πολιτών σχετικά με τη συντακτική διαδικασία
- **Εμπειρογνομοσύνη και παροχή συμβουλών:** παρέχουν αναλύσεις και αποτελέσματα ερευνών επί των υπό εξέταση ζητημάτων ή θέτουν συμπληρωματικές προτεραιότητες προκειμένου να συμπεριληφθούν στο σχέδιο πολιτικής
- **Καινοτομία:** παρέχουν λύσεις μέσω της εισαγωγής νέων προσεγγίσεων, πρακτικών λύσεων και ολοκληρωμένων μοντέλων προς όφελος συγκεκριμένων ομάδων χρηστών
- **Παροχή υπηρεσιών:** συμβάλλουν στη σύνταξη της πολιτικής ώστε να διασφαλίζεται ότι οι συγκεκριμένες ανάγκες των χρηστών τους έχουν ληφθεί επαρκώς υπόψη και ότι

πληρούνται οι αναγκαίες προϋποθέσεις

- **Εποπτικός ρόλος:** Παρακολουθούν τη συντακτική διαδικασία ώστε να διασφαλίζεται ότι λαμβάνονται επαρκώς υπόψη οι ανησυχίες των ενδιαφερομένων καθώς και ότι η διαδικασία είναι διαφανής και χωρίς αποκλεισμούς

Υποχρεώσεις των δημόσιων αρχών:

- **Ανταλλαγή πληροφοριών:** Παροχή έγκαιρων και κατανοητών πληροφοριών σχετικά με τις τρέχουσες διαδικασίες διαβούλευσης
- **Διαδικασίες:** Ανάπτυξη και τήρηση των ελάχιστων προδιαγραφών διαβούλευσης, όπως σαφείς στόχοι, κανόνες συμμετοχής, χρονοδιαγράμματα, επαφές κ.λπ. Διοργάνωση ανοιχτών συνεδριάσεων διαβούλευσης, με πρόσκληση όλων των πιθανών ενδιαφερομένων
- **Παροχή πόρων:** Παροχή επαρκών χρονοδιαγραμμάτων και μέσων διαβούλευσης για τη διασφάλιση της συμμετοχής διαφορετικών επιπέδων της κοινωνίας των πολιτών
- **Ανταπόκριση:** Διασφάλιση της ενεργού εμπλοκής των εκπροσώπων της οικείας δημόσιας αρχής. Ακρόαση, αντίδραση και διατύπωση σχολίων για τις απαντήσεις στη διαβούλευση

Χρήσιμα εργαλεία και μηχανισμοί:

- **Πληροφορίες:**
  - ο **Ανοιχτή και δωρεάν πρόσβαση σε έγγραφα πολιτικής**, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ενός ενιαίου σημείου παροχής πληροφοριών για τη σύνταξη της πολιτικής, με πληροφορίες διαθέσιμες σε διάφορες μορφές, ώστε να καθίσταται ευχερής η πρόσβαση του κοινού
  - ο **Ιστότοπος** με πλήρη πρόσβαση σε σημαντικά έγγραφα και ανακοινώσεις δημόσιων εκδηλώσεων
  - ο **Εκστρατείες και άσκηση πίεσης** για τη διαμόρφωση του σχεδίου πολιτικής με έγγραφα που περιέχουν θέσεις, επιστολές, διακηρύξεις
  - ο **Διαδικτυακές εκπομπές** από ακροάσεις, συνεδριάσεις και συζητήσεις που επιτρέπουν στους πολίτες να βλέπουν και να ακούνε σε πραγματικό χρόνο
  - ο **Έρευνες** που θα συμβάλλουν στη διαδικασία της σύνταξης της πολιτικής
- **Διαβούλευση και διάλογος:**
  - ο **Ακροάσεις και φόρουμ ερωταποκρίσεων** με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων για τον προσδιορισμό και την ερμηνεία των ευαισθησιών και ανησυχιών και τη συλλογή προτάσεων, είτε δια ζώσης είτε διαδικτυακά
  - ο **Σεμινάρια και συνεδριάσεις εμπειρογνομόνων** που εμπλέκουν τους εμπειρογνώμονες στην ανάπτυξη εξειδικευμένων ερευνών ή μελετών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη σύνταξη
  - ο **Πολυσυμμετοχικές επιτροπές και συμβουλευτικά όργανα** που αποτελούνται ή περιλαμβάνουν εκπροσώπους των ΜΚΟ. Μπορεί να είναι μόνιμες ή ειδικές
- **Σύμπραξη:**
  - ο **Από κοινού σύνταξη:** ενεργός συμμετοχή στα συντακτικά μέρη της νομοθετικής διαδικασίας

3. Απόφαση

Οι μορφές της λήψης πολιτικών αποφάσεων ποικίλουν ανάλογα με το περιεχόμενο και τη νομοθεσία του κάθε κράτους. Κοινά χαρακτηριστικά είναι η καθιέρωση μιας οδγίας κυβερνητικής πολιτικής από κάποιο υπουργείο, ή μίας νομοθεσίας όπως η έγκριση νόμου με ψηφοφορία στο κοινοβούλιο, ή η διεξαγωγή δημοψηφίσματος, το οποίο στη συνέχεια απαιτεί επικύρωση. Τα νομοσχέδια και τα σχέδια προτάσεων θα πρέπει να επιδέχονται τη συμβολή και τη συμμετοχή των ΜΚΟ. Οι εθνικές αρχές πρέπει να αξιολογούν διαφορετικές απόψεις και γνώμες πριν τη λήψη της απόφασης. Στο στάδιο αυτό η διαβούλευση είναι κομβικής σημασίας για τη λήψη μιας τεκμηριωμένης απόφασης. Ωστόσο, την τελική εξουσία επιλογής έχουν οι δημόσιες αρχές, εκτός αν η απόφαση λαμβάνεται με δημόσια ψηφοφορία, δημοψήφισμα ή κάποιο μηχανισμό συναπόφασης.

Η συνεισφορά των ΜΚΟ:

- **Συνηγορία:** άσκηση επιρροής στους φορείς λήψης αποφάσεων πριν την ψηφοφορία
- **Παροχή πληροφοριών και ευαισθητοποίηση:** παροχή πληροφοριών στα μέλη, τους χρήστες και τις βασικές ομάδες πολιτών σχετικά με τις πολιτικές αποφάσεις και τον πιθανό αντίκτυπό τους
- **Εμπειρογνωμοσύνη και παροχή συμβουλών:** παροχή λεπτομερών αναλύσεων για την πληροφόρηση και την άσκηση επιρροής στους φορείς λήψης αποφάσεων
- **Εποπτικός ρόλος:** παρακολούθηση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, ώστε να διασφαλίζεται ότι είναι δημοκρατική, διαφανής και βέλτιστα αποτελεσματική

Υποχρεώσεις των δημόσιων αρχών:

- **Ανταλλαγή πληροφοριών:** Παροχή πληροφοριών σχετικά με τις πολιτικές που βρίσκονται στη διαδικασία λήψης απόφασης
- **Διαδικασίες:** Παροχή και τήρηση των διαδικασιών για τους μηχανισμούς συναπόφασης, όπου αυτοί ισχύουν
- **Παροχή πόρων:** διευκόλυνση και υποστήριξη της ενεργού συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών με την ανάμιξη των ΜΚΟ στο στάδιο της απόφασης
- **Αναπόκριση:** Ακρόαση, λήψη υπόψη και αναπόκριση στη συμβολή της κοινωνίας των πολιτών

Χρήσιμα εργαλεία και μηχανισμοί:

- **Πληροφορίες:**
  - ο **Διοργάνωση εκστρατειών και άσκηση πίεσης** για τον επηρεασμό των φορέων λήψης αποφάσεων, λ.χ. με τη χρήση ενημερωτικών φυλλαδίων, ιστοτόπων, δελτίων τύπου και δημόσιων διαδηλώσεων
- **Διαβούλευση και διάλογος:**
  - ο **Ανοιχτές συνεδριάσεις ολομέλειας ή συνεδριάσεις επιτροπών** για την εξασφάλιση της ελεύθερης πρόσβασης σε συζητήσεις κατά τη λήψη αποφάσεων
- **Σύμπραξη:**
  - ο **Λήψη απόφασης από κοινού** μέσω φόρουμ, διασκέψεων συναίνεσης και άλλων συμμετοχικών συναντήσεων
  - ο **Λήψη συναπόφασης** όπως ο συμμετοχικός προϋπολογισμός

4. Εφαρμογή

Στο στάδιο αυτό εμφανίζεται η μεγαλύτερη δραστηριότητα πολλών ΜΚΟ, λ.χ. στην παροχή υπηρεσιών και στην υλοποίηση προγραμμάτων. Μεγάλο μέρος της συμβολής των ΜΚΟ κατά τα προηγούμενα στάδια περιλαμβάνει προσπάθειες επηρεασμού της εφαρμογής της πολιτικής. Η παρούσα φάση είναι ιδιαίτερα σημαντική για την εξασφάλιση της επίτευξης του επιδιωκόμενου αποτελέσματος. Σημαντικούς παράγοντες στο παρόν στάδιο αποτελούν η πρόσβαση σε σαφείς και διαφανείς πληροφορίες σχετικά με τις προσδοκίες και τις δυνατότητες, καθώς και οι ενεργές συμπράξεις.

Η συνεισφορά των ΜΚΟ:

- **Παροχή πληροφοριών και ευαισθητοποίηση:** επικέντρωση κατά κύριο λόγο στην προσπάθεια ευαισθητοποίησης των πολιτών, στην παροχή επεξηγήσεων ως προς τα οφέλη ή τα μειονεκτήματα και στον αντίκτυπο της πολιτικής
- **Παροχή υπηρεσιών:** ένας βασικός παράγοντας ως προς την εφαρμογή των πρωτοβουλιών πολιτικών, που συνήθως φέρει την κύρια ευθύνη παροχής
- **Εποπτικός ρόλος:** αξιολόγηση και διασφάλιση του ότι η πολιτική εφαρμόζεται όπως πρέπει χωρίς επιβλαβείς ανεπιθύμητες ενέργειες

Υποχρεώσεις των δημόσιων αρχών:

- **Ανταλλαγή πληροφοριών:** Παροχή πληροφοριών σχετικά με τις στρατηγικές εφαρμογής, τις δημόσιες διαδικασίες υποβολής προσφορών και τις κατευθυντήριες

- γραμμές του προγράμματος
- **Διαδικασίες:** Τήρηση καθιερωμένων κανόνων και κανονισμών για την εφαρμογή της πολιτικής
- **Παροχή πόρων:** Διευκόλυνση της ενεργού συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στο στάδιο της εφαρμογής μέσω λ.χ. χρηματοδότησης, στήριξης σε είδος ή παροχής διοικητικών υπηρεσιών
- **Ανταπόκριση:** Διαθεσιμότητα και ανταπόκριση σε συγκεκριμένες ανάγκες γύρω από την εφαρμογή της πολιτικής

Χρήσιμα εργαλεία και μηχανισμοί:

- **Πληροφορίες:**
  - ο **Ανοιχτή και δωρεάν πρόσβαση** σε έγγραφα του δημοσίου τομέα που αφορούν προγράμματα και αποφάσεις εφαρμογής
  - ο **Ιστότοπος** με πλήρη πρόσβαση σε σημαντικά έγγραφα και ανακοινώσεις δημοσίων εκδηλώσεων
  - ο **Ειδοποιήσεις μέσω email** που ανακοινώνουν επικείμενα σχέδια και δυνατότητες χρηματοδότησης
  - ο **Συχνές ερωτήσεις** μέσω διαδικτύου ή άλλων μέσων για παροχή πληροφοριών που παρουσιάζονται ως ερωτήσεις και απαντήσεις με στόχο την με σκοπό την παροχή πρακτικής βοήθειας και καθοδήγησης
  - ο **Δημοσιοποίηση διαδικασίας υποβολής προσφορών** για την παροχή ανοιχτής και διαφανούς διαδικασίας για την παροχή υπηρεσιών
- **Διαβουλεύσεις:**
  - ο **Εκδηλώσεις, διασκέψεις, φόρουμ και σεμινάρια** για την πληροφόρηση και τη συζήτηση της εφαρμογής της πολιτικής με τις ΜΚΟ και το κοινό
- **Διάλογος:**
  - ο **Σεμινάρια ανάπτυξης ικανοτήτων** για τη βελτίωση των γνώσεων και των ικανοτήτων που συνδέονται με την εφαρμογή
  - ο **Εκπαιδευτικά σεμινάρια** για τις ΜΚΟ και τις δημόσιες αρχές με ειδική θεματολογία σχετική με την εφαρμογή όπως, διαδικασίες ανάθεσης, προγράμματα και διαδικασίες χρηματοδότησης
- **Σύμπραξη:**
  - ο **Στρατηγική σύμπραξη** όπου ΜΚΟ και δημόσιες αρχές συμπράττουν για την εφαρμογή των πολιτικής. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει από ένα μικρό πιλοτικό πρόγραμμα μέχρι και την πλήρη ευθύνη της εφαρμογής

5. Παρακολούθηση

Στο σημείο αυτό ο ρόλος των ΜΚΟ είναι η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των πολιτικών που έχουν εφαρμοστεί. Είναι σημαντική η εφαρμογή ενός αποτελεσματικού και διαφανούς συστήματος παρακολούθησης που να διασφαλίζει ότι η πολιτική/το πρόγραμμα επιτυγχάνει τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Η συνεισφορά των ΜΚΟ:

- **Συνηγορία:** παρακολούθηση και διατύπωση άποψης για το κατά πόσο η πρωτοβουλία πολιτικής ωφέλησε τους αποδέκτες τους οποίους στόχευε και είχε το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα για την κοινωνία
- **Εμπειρογνωμοσύνη και παροχή συμβουλών:** συλλογή αποδεικτικών στοιχείων ή διενέργεια έρευνας σχετικά με τον αντίκτυπο της πολιτικής. Περιλαμβάνει ομάδες προβληματισμού και ερευνητικά ινστιτούτα
- **Παροχή υπηρεσιών:** ευθύνη παρακολούθησης των αποτελεσμάτων του προγράμματος για ποιότητα, βιωσιμότητα και αποτελεσματικότητα καθώς και παραδείγματα πραγματικών περιπτώσεων
- **Εποπτικός ρόλος:** πρωτεύων ρόλος στην παρακολούθηση των αποτελεσμάτων της πολιτικής, προκειμένου να επιτευχθούν οι επιδιωκόμενοι στόχοι

Υποχρεώσεις των δημόσιων αρχών:

- **Ανταλλαγή πληροφοριών:** Παροχή πληροφοριών σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση της πολιτικής
- **Ανταπόκριση:** Ακρόαση και αντίδραση σε συγκεκριμένα σημεία που επισημαίνονται από τις ΜΚΟ και την κοινωνία των πολιτών

Χρήσιμα εργαλεία και μηχανισμοί:

- **Πληροφορίες:**
  - ο **Ανοιχτή και δωρεάν πρόσβαση σε πληροφορίες** σχετικά με την πρόοδο της πολιτικής
  - ο **Συγκέντρωση αποδείξεων** για τη συλλογή περιπτώσεων και στατιστικών στοιχείων σχετικά με την υλοποίηση του σχεδίου
  - ο **Αξιολόγηση** της πολιτικής και του αντικτύπου της μέσω συσκέψεων και αναφορών
  - ο Ανεξάρτητες **ερευνητικές μελέτες** για την εξαγωγή βασικών διδαγμάτων
- **Διαβουλεύσεις:**
  - ο **Σχόλια** για την παρακολούθηση της προόδου όπως δημοσκοπήσεις, διαδικτυακές έρευνες ή ερωτηματολόγια
- **Διάλογος:**
  - ο **Ομάδα εργασίας ή επιτροπή** αποτελούμενη από ΜΚΟ (χρήστες και παρόχους) επιφορτισμένη με την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της πρωτοβουλίας πολιτικής
- **Σύμπραξη:**
  - ο **Ομάδα εργασίας ή επιτροπή** αποτελούμενη από ΜΚΟ και δημόσιες αρχές που συνέρχονται σε στρατηγική σύμπραξη για παρακολούθηση και αξιολόγηση της πρωτοβουλίας πολιτικής

6. Αναδιατύπωση

Η γνώση που αποκτήθηκε από την αξιολόγηση της εφαρμογής της πολιτικής, σε συνδυασμό με τις εξελισσόμενες ανάγκες της κοινωνίας απαιτούν συχνά μια αναδιατύπωση της πολιτικής. Αυτή πρέπει να βασίζεται στην πρόσβαση στις πληροφορίες και στις ευκαιρίες για διάλογο, για τον εντοπισμό αναγκών και πρωτοβουλιών. Η εν λόγω αναδιατύπωση οδηγεί στην έναρξη ενός νέου κύκλου λήψης αποφάσεων.

Η συνεισφορά των ΜΚΟ:

- **Συνηγορία:** άσκηση πίεσης για την ανανέωση της πολιτικής, εκφράζοντας τους περιορισμούς ή τις παρενέργειες της τρέχουσας πολιτικής, στην κάλυψη των αναγκών των χρηστών ή των πολιτών
- **Εμπειρογνωμοσύνη και παροχή συμβουλών:** διενέργεια έρευνας και ανάλυσης για τον εντοπισμό κενών στην τρέχουσα πολιτική πρωτοβουλία και παροχή αιτιολόγησης για την αναδιατύπωση
- **Καινοτομία:** ανάπτυξη νέων προσεγγίσεων για την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου ζητήματος πολιτικής. Αυτό μπορεί να αποτελέσει βασικό στοιχείο στην ανανέωση της πολιτικής
- **Παροχή υπηρεσιών:** εντοπισμός εμποδίων και συγκέντρωση αποδεικτικού υλικού για την ανάδειξη των εξελισσόμενων αναγκών που απαιτούν αναδιατύπωση της πολιτικής

Υποχρεώσεις των δημόσιων αρχών:

- **Ανταλλαγή πληροφοριών:** παροχή πληροφοριών σχετικά με την πιθανή ανασκόπηση μιας πολιτικής και την αντίληψή τους για τις απαιτούμενες αλλαγές στην πολιτική
- **Διαδικασίες:** παροχή σαφών, ανοικτών και προσιτών διαδικασιών συμμετοχής
- **Παροχή πόρων:** διευκόλυνση και υποστήριξη της ενεργού συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών

- **Ανταπόκριση:** ακρόαση και δράση βάσει της συμβολής των ΜΚΟ

Χρήσιμα εργαλεία και μηχανισμοί:

- **Πληροφορίες:**
  - ο **Ανοιχτή και δωρεάν πρόσβαση σε πληροφορίες** που παρέχουν αξιολογήσεις, αποτελεσμάτων μελετών και άλλα στοιχεία σχετικά με την υπάρχουσα πολιτική
- **Διαβουλεύσεις:**
  - ο **Διάσκεψη ή συνεδρίαση** για το σχεδιασμό των επόμενων βημάτων που προγραμματίζονται από τις δημόσιες αρχές
  - ο **Διαδικτυακή διαβούλευση** για τη συγκέντρωση των απόψεων της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με τους τρόπους παρακολούθησης της πολιτικής/του προγράμματος
- **Διάλογος:**
  - ο **Σεμινάρια και συμβουλευτικά φόρουμ** για την εμπλοκή ενδιαφερόμενων μερών στην ανάπτυξη νέων κατευθύνσεων στον τομέα της πολιτικής, λ.χ. World café, open space, άλλες μέθοδοι προβληματισμού
- **Σύμπραξη:**
  - ο **Ομάδα εργασίας ή επιτροπή** όπου οι ΜΚΟ από κοινού με άλλους ενδιαφερομένους και δημόσιες αρχές σχηματίζουν ομάδα εμπειρογνομόνων με σκοπό την πρόταση μιας αναθεωρημένης πολιτικής

IV.iii Εργαλεία και μηχανισμοί οριζόντιας εφαρμογής για τη συμμετοχή των πολιτών

Κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης για τον Κώδικα Ορθών Πρακτικών για τη Συμμετοχή των Πολιτών συγκεντρώθηκαν από όλη την Ευρώπη ορισμένα εργαλεία ή μηχανισμοί, που παρέχουν οριζόντια υποστήριξη στη συμμετοχή καθ' όλη τη διαδικασία λήψης αποφάσεων:

1. Ηλεκτρονική συμμετοχή

Τα ηλεκτρονικά εργαλεία παρέχουν μεγάλες δυνατότητες για τη βελτίωση της δημοκρατικής πρακτικής και τη συμμετοχή μιας οργανωμένης κοινωνίας πολιτών. Μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στη διαφάνεια, τη λογοδοσία και την ανταπόκριση των θεσμικών οργάνων, καθώς και στην προώθηση της συμμετοχής των πολιτών και στην ενδυνάμωση, την προσβασιμότητα και την ένταξη όλων στη δημοκρατική διαδικασία. Προκειμένου να επωφεληθούν πλήρως από τις δυνατότητές τους, η χρήση των ηλεκτρονικών εργαλείων θα πρέπει να ενσωματωθεί στη δραστηριότητα όλων των συμμετεχόντων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένων των αρχών όλων των επιπέδων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών.

2. Ανάπτυξη ικανοτήτων για συμμετοχή

Η ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών ΜΚΟ είναι ουσιώδης ώστε να συμμετέχουν ενεργά στο σχεδιασμό πολιτικών, την ανάπτυξη προγραμμάτων και την παροχή υπηρεσιών. Η ανάπτυξη των ικανοτήτων μπορεί να περιλαμβάνει επίσης εκπαιδευτικά σεμινάρια για την καλύτερη κατανόηση των αμοιβαίων ρόλων των ΜΚΟ και των δημόσιων αρχών κατά την εμπλοκή τους, καθώς και μέσω ανταλλαγής προγραμμάτων για τη διευκόλυνση της κατανόησης της πραγματικότητας της κάθε πλευράς.

3. Δομές συνεργασίας μεταξύ ΜΚΟ και δημόσιων αρχών

Για να διευκολύνουν τη σχέση ανάμεσα σε δημόσιες αρχές και ΜΚΟ, αρκετές χώρες έχουν καθιερώσει συντονιστικούς φορείς. Αυτοί περιλαμβάνουν: κυβερνητικούς φορείς, όπως υπεύθυνο επικοινωνίας για την κοινωνία των πολιτών σε κάθε υπουργείο ή κεντρικό συντονιστικό φορέα ως τον αποκλειστικό συνομιλητή, κοινές δομές, όπως πολυμερείς επιτροπές, ομάδες εργασίας, συμβούλια εμπειρογνομόνων και λοιπούς συμβουλευτικούς φορείς (μόνιμους ή ειδικούς) ή συμμαχίες/συνασπισμούς ΜΚΟ που συγκεντρώνουν πόρους και αναπτύσσουν κοινές θέσεις.

4. Έγγραφα πλαίσιο για τη συνεργασία μεταξύ ΜΚΟ και δημόσιων αρχών

Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχουν αναπτυχθεί συμφωνίες-πλαίσιο για τον καθορισμό της ανάληψης υποχρεώσεων, των ρόλων και των αρμοδιοτήτων, καθώς και των διαδικασιών συνεργασίας. Τα έγγραφα αυτά προσδιορίζουν θέτουν μια σαφή βάση στη σχέση ΜΚΟ και δημόσιων αρχών, διευκολύνοντας τον μεταξύ τους συνεχιζόμενο διάλογο και την αμοιβαία κατανόηση. Περιλαμβάνουν διμερείς συμφωνίες με το κοινοβούλιο ή την κυβέρνηση, στρατηγικά έγγραφα συνεργασίας και επίσημα προγράμματα συνεργασίας που έχουν υιοθετηθεί από δημόσιες αρχές.

V. Πίνακας Συμμετοχής των Πολιτών

Προκειμένου να τονιστεί και να καταστεί σαφής η σχέση, ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα στάδια της διαδικασίας λήψης πολιτικών αποφάσεων και η σχέση τους με τα επίπεδα συμμετοχής. Βασίζεται σε ορθές πρακτικές και παραδείγματα από την κοινωνία των πολιτών από όλη την Ευρώπη και αποσκοπεί να αποτελέσει πηγή έμπνευσης για δράση και να ενισχύσει την αλληλεπίδραση μεταξύ ΜΚΟ και δημόσιων αρχών.

Σε κάθε στάδιο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων (από αριστερά προς τα δεξιά) υπάρχουν διαφορετικά επίπεδα συμμετοχής των ΜΚΟ (από κάτω προς τα πάνω). Αναμένεται ότι τα στάδια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων μπορούν να εφαρμόζονται σε οποιοδήποτε πλαίσιο στην Ευρώπη, από το τοπικό μέχρι και το εθνικό. Όπως ήδη εξηγήθηκε, τα επίπεδα συμμετοχής σε κάθε σημείο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων ενδέχεται να ποικίλλουν, από χαμηλό σε υψηλό και σκοπός είναι να γίνεται χρήση των προτεινόμενων εργαλείων ως μέσων για την εφαρμογή του κάθε είδους συμμετοχής.

Ο παρών πίνακας μπορεί να χρησιμοποιηθεί με πάρα πολλούς τρόπους, όπως για την παρουσίαση των επιπέδων εμπλοκής της κοινωνίας των πολιτών σε κάθε δεδομένη διαδικασία πολιτικής, για την αξιολόγηση της συμμετοχής των ΜΚΟ σε κάθε συγκεκριμένο σημείο της διαδικασίας ή, ως πρακτικό βοήθημα για τον προγραμματισμό δραστηριοτήτων σχετικά με πολιτικές από τις ΜΚΟ. Δεν σκοπεύει να αποτελέσει μια εξαντλητική λίστα και μπορεί να προσαρμόζεται σε πολλές ακόμα χρήσεις.

Ο πίνακας απεικονίζει τα διασυνδεδεμένα στοιχεία της συμμετοχής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Το παράδειγμα αυτό δείχνει με ποιον τρόπο χρήσιμα εργαλεία που αναφέρθηκαν παραπάνω μπορεί να επιτύχουν το επιδιωκόμενο επίπεδο συμμετοχής σε κάθε στάδιο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων.

Σύμπραξη	Ομάδα εργασίας ή επιτροπή	Από κοινού σύνταξη	Από κοινού λήψη αποφάσεων Συναποφάσεις	Στρατηγικές συμπράξεις	Ομάδες εργασίας ή επιτροπή	Ομάδες εργασίας ή επιτροπή
Διάλογος	Ακροάσεις και δημόσια φόρουμ Φόρουμ πολιτών και μελλοντικά συμβούλια Αρμόδια κυβερνητική επαφή	Ακροάσεις και φόρουμ ερωταποκρίσεων Σεμινάρια εμπειρογνομόνων Πολυσυμμετοχικές επιτροπές και συμβουλευτικά όργανα	Ανοιχτές συνεδριάσεις ολομέλειας ή συνεδριάσεις επιτροπών	Σεμινάρια ανάπτυξης ικανοτήτων Εκπαιδευτικά σεμινάρια	Ομάδες εργασίας ή επιτροπή	Σεμινάρια και συμβουλευτικά φόρουμ
Διαβούλευση	Υποβολή αιτημάτων Διαβούλευση με χρήση του διαδικτύου ή άλλων τεχνικών	Ακροάσεις και φόρουμ ερωταποκρίσεων Σεμινάρια εμπειρογνομόνων Πολυσυμμετοχικές επιτροπές και συμβουλευτικά όργανα	Ανοιχτές συνεδριάσεις ολομέλειας ή συνεδριάσεις επιτροπών	Εκδηλώσεις, διασκέψεις, φόρουμ, σεμινάρια	Σχόλια	Διασκέψεις ή συναντήσεις Διαδικτυακή διαβούλευση

<p>Πληροφορίες</p>	<p>Εύκολη και ανοιχτή πρόσβαση σε πληροφορίες Έρευνα Διοργάνωση εκστρατειών και άσκηση πίεσης Ιστότοπος για σημαντικά έγγραφα</p>	<p>Ανοιχτή και δωρεάν πρόσβαση σε έγγραφα πολιτικής Ιστότοπος για σημαντικά έγγραφα Εκστρατείες και άσκηση πίεσης Διαδικτυακές εκπομπές Συμβολή έρευνας</p>	<p>Διοργάνωση εκστρατειών και άσκηση πίεσης</p>	<p>Ανοιχτή πρόσβαση σε πληροφορίες Ιστότοπος για πρόσβαση σε πληροφορίες Ειδοποιήσεις μέσω e-mail FAQ (συχνές ερωτήσεις) Διαδικασίες υποβολής προσφορών</p>	<p>Ανοιχτή πρόσβαση σε πληροφορίες Συλλογή στοιχείων Αξιολογήσεις Ερευνητικές μελέτες</p>	<p>Ανοιχτή πρόσβαση σε πληροφορίες</p>
<p>Επίπεδα συμμετοχής</p>	<p>Δημιουργία ημερήσιας διάταξης</p>	<p>Σύνταξη</p>	<p>Απόφαση</p>	<p>Εφαρμογή</p>	<p>Παρακολούθηση</p>	<p>Αναδιατύπωση</p>
<p>Βήματα στην διαδικασία λήψης αποφάσεων πολιτικής</p>						